

Okrajne ceste na Kranjskem,

kako naj bi se vzdržavale v prihodnje.

Med najiminitnejše naloge deželnega zbora kranjskega spada gotovo ona, da se: prvič okrajne ceste vzdržujejo v boljšem stanu, kakor zdaj, drugič pa, da se bremena vzdržavanja cest razdelé po vseh okrajih dežele bolj enakomerno.

Deželni zbor imel bo priliko pokazati uže letos pri rešitvi prošenj, katere zadevajo cesto iz Rakeka preko

Bloške Police, katerih načel se namerava poprijeti gledé okrajnih cest, izrekoma, ali je načeloma za ali zoper to, da se gotovi del okrajnih cest vsakega okraja uvrsti med deželne ceste. — Prej ko se spuščamo v nadrobno razpravo teh vprašanj, podamo kratek pregled gospodarstva okrajnih cestnih zakladov iz leta 1882. na podlagi letošnjega poročila deželnega odbora, v katerem žalibog pogrešamo važnega podatka, namreč, koliko dolžine okrajnih cest ima vzdržavati vsak okraj.

Izkaz

vseh dohodkov in stroškov okrajno-cestnih zakladov leta 1882.

Cestni okraj	Dohodki					Dolgost ceste v kilometrih	Stroški									
	na		Skupni dohodki		Za poprav- ljanje uže ob- stoječih in za napravo novih umestnih del		Za poprav- ljanje in razširjanje cestá		Za po- tovanje		Različni izdajki		Skupaj			
	%	gld.					kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.
Postojna	10	19	22	1380	50	34·160	261	65	249	94	28	—	—	—	1403	11
Škofja Loka	16	6690	85	6395	75	78·712	2467	18	221	52	150	—	50	41	3654	09
Brdo	4	—	—	—	—	64·700	—	—	—	—	—	—	—	—	1185	—
Bistrica	6	900	—	2548	01½	31·205	426	89	153	—	120	—	7	—	2569	61
Kočevje	10	2682	49	5382	02½	131·205	1744	97	2255	64	352	77	291	04	5376	94½
Velike Lašče	20	1300	—	2168	96	59·312	430	90	197	63	217	60	71	96	1951	27
Krško	10	3180	—	5828	45	96·733	2084	43	2147	22	473	—	40	—	5869	01
Idrija	25	—	—	—	—	43·793	—	—	—	—	—	—	—	—	14490	22½
Kranj	6	3310	—	3550	35	98·260	987	01	260	26	140	—	213	60	1900	87
Kranjska gora	9	826	3	984	73	10·377	774	84	47	40	18	—	40	—	951	26
Lož	15	2900	10	3145	32	47·155	121	50	908	27	139	63	47	60	2765	25
Ljubljanska okolica	10	9600	—	10213	70	182·443	2882	—	2646	57	450	—	210	—	8509	57
Kostanjevica	6½	—	—	—	—	40·908	—	—	—	—	—	—	—	—	2010	—
Litija	10	4690	59	8868	39	119·761	1340	—	647	—	400	—	5529	83	8873	70½
Logatec (Planina)	—	5031	41	5372	07½	47·277	814	47	2644	68	—	—	160	—	5632	49
Metlika	10	2300	—	2332	83	82·430	625	99	354	71	344	28	104	83	2196	45
Mokronog	99	2380	—	3356	81	63·450	1402	80	475	88	209	—	200	—	2704	83
Tržič	7	800	—	1002	48	14·042	412	25	479	97	6	—	42	98	1180	27
Vrhnika	9	3000	—	3024	22	63·851	1058	80	344	07	239	10	91	78	2508	02
Rateče	10	1524	48½	2582	93½	53·677	1635	03½	113	45	175	12	12	92½	2498	81
Radoljica	18	7536	69	8203	60	86·411	3399	50	1978	16	402	38	84	50	8730	76
Ribnica	25	4200	—	4312	28	66·054	865	40	1864	13	594	30	116	21	3779	22
Novomesto	10	3250	—	3481	56	128·800	904	94½	737	96½	356	—	10	80	3396	31
Žužemberk	12	980	—	1000	—	48·406	624	26	93	63	167	—	9	63	1009	80
Senožeče	10	1438	—	3693	26	20·882	93	80	414	70	71	71	19	87½	3382	47
Zatičina	4	1080	—	3201	66	27·779	298	80	111	61	219	56	155	91	835	48
Kamnik	6	4464	38	4478	93	103·423	2087	53½	—	—	305	—	1309	74	3947	77½
Trebnje	5	973	—	1041	47	54·534	511	62	179	14	201	—	25	20	1046	26
Črnomelj	20	3162	50	3275	47½	130·721	286	07	1984	59	196	—	121	81	3077	22
Vipava	9	1946	60½	1959	88	27·145	73	22	472	38	103	86	13	59	2027	63
Skupaj	—	97551	57½	120470	88	2058.225	28615	86½	21983	51½	6079	31	8981	22	91778	48½

Amerikansko-holandsko ravnanje pri sprav-
ljanji sena in otave.

Saksonski poljedelski časnik popisuje ravnanje Amerikancev in Holandcev s senom in otavo sledeče: Trava pokošena se mora spraviti kmalu po košnji, in tudi, če bi deževalo. Spravi se zvela trava v obzidje hiši po-

dobno, pa brez strehe; dnó obzidja, katero je se ve da brez oken, je tlak iz cementa. V tako obzidje se zmeče trava, se v njem razdelí čez in čez enakomerno in se sproti dobro tlači in to tako, da vsak delavec nima tlačiti več kakor 2 do 3 štirjaške metre in paziti ima na to, da je vsa trava pohojena enakomerno. Kedar je obzidje napolnjeno s travo do vrha, naložé se vrh trave

deske in naloži se na-nje enakomerno po 500 kil teže na vsak štirjaški meter bodi-si kamenja, bodi-si peska v žakljih ali družih za to pripravnih težkih reči; čez vse to pa se napravi streha. Ako je pokošena trava zeló bilkasta, da se ne dá koj surova dobro stlačiti, treba je čakati, da zvane in se potem bolj poleže.

Obtežila travo še bolj stlačijo, tako, da se ves zrak odmakne iz nje in potem trava ne more ne plesnovati, ne gnjiti, tudi ne zgreje se ne, kakor tako zvano „rujavo seno“, temveč ohrani prvotno barvo, postane samo malo kiselkasto, kar pa daje za živino prijeten okus. Taka krma ne zgubi skoraj nič svojih prvotnih redivnih delov, kakor se to zgodi pri suhem senu, in živina jo povživa slastno.

Na Holandskem napravijo to še z veliko prvotno pripravo s tem, da v zemljo zabijejo krog suhega prostora v tla 6 kolov, te zvežejo na sredi in pri vrhu, tako, da jih teža ne razžene, vmes pa natlačijo vrh 6 centimetrov debele podlage surovo travo, katero stlačijo in obteže, pa pokrijejo, kakor to storé Amerikanci.

Gospodarske novice.

Koliko je v našem cesarstvu dolgá zavarovanega na zemljiščih in hišah.

Štatistika sklenjena dne 31. decembra 1881. l. kaže nam, da je bilo v posameznih deželah na posestvih zavarovanega dolgá, in sicer:

na Niže-Avstrijskem	581,046.500	gold.
„ Gornje-Avstrijskem	140,624.400	„
„ Solnograškem	35,950.300	„
„ Štajarskem	258,689.930	„
„ Koroškem	64,662.400	„
„ Kranjskem	65,232.170	„
„ Tirolskem	188,044.300	„
„ Českem	1.012,891.100	„
„ Moravskem	296,420.630	„
„ Šleskem	78,965.880	„
„ Primorskem	57,122.800	„
„ Gališkem	245,921.590	„
v Bukovini	22,730.000	„
v Dalmaciji	13,698.000	„

3.062,000.000 gold.

V primeri prebivalstva spada teh dolgov na enega prebivalca:

na Niže-Avstrijskem	249	gold.
„ Gornje-Avstrijskem	185	„
„ Solnograškem	219	„
„ Štajarskem	213	„
„ Koroškem	185	„
„ Kranjskem	135	„
„ Tirolskem	233	„
„ Českem	182	„
„ Moravskem	137	„
„ Šleskem	139	„

Nekaj o napakah pri mleku.

(Dalje in konec.)

Zarumenelo mleko, oziroma mleko, katero zarumení, loči se od zadnjič popisanega plavega mleka samo v barvi. Vzroki tej napaki pa so prav isti, kakor pri plavem mleku, pa tudi pripomočki, odpraviti jo, so enaki, kakor pri prvo omenjeni napaki. Primeri se pa celó, da se obe ti napaki, namreč plavost in zarume-

nelost, pri tistem mleku prikažete ob enem; ako se to primeri, postane mleko konečno zeleno. — Od zarumenega mleka loči se bistveno mleko, katero je koj namolženo rumeno. To se pripeti po uživanji rumene pese ali družih rumenih rastlin, včasih pa tudi pri je-trnih boleznih. Pa razložek je ta, da je zadnje omenjeno mleko redno tudi grenko; mleko pa, katero je rumene barve od rumeno-barvene piče, je čisto dobrega okusa, in, ker je surovo maslo umedeno iz smetane od rumenega mleka celó lepše memo navadnega, spečá se v kupčiji boljše.

Prav pogostna napaka mleka je ta, da se smetana posneta ne umede ali celó ne ali vsaj še le po zeló dolgem medenji. — Vzroki te napake so ali napačno kisanje smetane ali za medenje neugodna gorkota izrekoma soparica pred hudo uro. Nahajajo se pa tudi krave, ki dajo redno tako mleko in smetano, da se zmiraj zeló nerado umede, ne da bi bilo mogoče najti temu pravi vzrok. Pripomoček zoper to napako je: da se smetani dodá nekaj vinskega jesiha ali pa pepelike ali pa ogljenokislega natrona.

Narodno-gospodarske stvari.

Vojska pijančevanju!

Moravski državni poslanec dr. vitez Proskowetz razpošilja sledeče pomenljivo vabilo:

„Prav prestrašiti se mora vsak, ki gleda globokeje v naše razmere, ko zapazi, da zraven družih socijalnih zlegov in v zvezi z njimi se pri nemalem številu prebivalstva tudi našega cesarstva kažejo znamenja fizične spridenosti in npravne podivjenosti, ki so obžalovati tem bolj, čim jasneje nam postaja to, da bo prihodnost stavila nam naloge, katerih rešitvi bi utegnili biti kos le, ako se je lotimo z vsemi močmi in najjasnejim spoznanjem onih dolžnosti, katere od posameznika čedalje bolj zahtevajo trdnega in nesebičnega delovanja v prid vsem.

Polje, na katerem zamoremo prav natanko in gotovo slediti pogubnemu strupu od njegovega početka in v vseh podrobnostih njegovega razdevajočega vplivanja, polje, na katerem se morda najbolje in najnagleje more spoznati pomen zlega in njega ozdravljivost, — to je polje pijančevanja.

Leto za letom narašča v domovini naši povodenj alkoholizma, ki duševnemu in telesnemu zdravju pogubno z nevarno naglostjo malih živalic ravno tako gospodarsko stanje, kakor npravno moč obširnih ljudskih stanov prav žalostno nazaj potiska, razvezajoč divjo vrsto žalostnih zlegov. Alkoholizem pokončuje desetino prebivalstva delavcev, za njem mre jih čedalje več in ravno tako množi strašno število zmešanih na duhu in samomorov; on razdeva zdravje, delavno moč starišev in nareja njihove otroke bolehajoče, usmiljenja vredne dediče nezasluženega trpljenja in pohabljenja. Po njem oslabijo se vsi organi, vsi udi pijanca, da niso več tako trdni za življenje in proti boleznim. Pijanec je javen izgled pohujšanja, pogrezne se do beračonskega vlačugarja, do splošno škodljivega zanikrneža. Premoženje, telo in zdravje, rednost, npravnost, nadarjenost, občutki, dobrovoljnost, — vse propade; zgubi se zavest dolžne odgovornosti proti rodovini in bližnjim, s tem prav človekova predpravica brzdati samega sebe, in npravna zavest. Hudodelstva postajajo naglo čedalje gosteja in hujša, vojaška zmožnost trpi veliko škode; naklada se čedalje večje breme podpor državi, občinam, posameznim.